

TEKSTİL ÜRÜNLERİNİN REACH ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Mustafa Bağan
Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği
Genel Sekreteri

1-Giriş

REACH'ın uygulama hedefi ürünlerdeki kimyasal maddelerdir.

[Article 1 - Aim and Scope

2. *This Regulation lays down provisions on substances and preparations within the meaning of Article 3. These provisions shall apply to the manufacture, placing on the market or use of such substances on their own, in preparations or in articles and to the placing on the market of preparations).*]

2. Bu Tüzük, 3. Maddede tanımlanan şekilde kimyasal maddeler ve müstahzarlara yönelik hükümler getirmektedir. Bu hükümler, kimyasal maddelerin üretilmeleri ve piyasaya sürülmeleri veya **kendi başlarına, müstahzarlar içerisinde veya eşyaların içerisinde kullanılmaları** ile piyasaya sürülen müstahzarlar üzerinde uygulanacaktır.

Dolayısıyla REACH'ın doğrudan müstahzar veya eşya'nın üzerinde uygulanması söz konusu değildir. Diğer bir deyişle müstahzarların veya eşyanın kayıt ettirilmesi söz konusu değildir. Sadece onların içinde bulunan kimyasal maddelerin kayıt ettirilmeleri (kapsam içindeyse !) söz konusudur.

Tekstil ürünleri REACH çerçevesinde “article-eşya” olarak değerlendirilmektedir.

[Article 3 – Definitions

3. article: *means an object which during production is given a special shape, surface or design which determines its function to a greater degree than does its chemical composition;*]

3. eşya: üretim sırasında kimyasal yapısına oranla daha geniş anlamda işlevini belirlemek üzere özel bir şekil, yüzey ve tasarım verilen bir nesne

2- REACH Çerçevesinde eşyalarda bulunan kimyasal maddeler hakkındaki sorumluluklar

REACH'te eşyaların içinde bulunan kimyasal maddeler ile ilgili hükümler Article 7'de yer almaktadır:

[Article 7

Registration and notification of substances in articles

1. *Any producer or importer of articles shall submit a registration to the Agency for any substance contained in those articles, if both the following conditions are met:*

(a) *the substance is present in those articles in quantities totalling over one tonne per producer or importer per year;*

(b) *the substance is intended to be released under normal or reasonably foreseeable conditions of use.]*

Eşyalardaki maddelerin kayıt edilmesi veya bildirim

Herhangi bir maddeyi içeren eşya üreticisi veya ithalatçısı aşağıdaki iki koşulun da yerine gelmesi halinde AKA'ya kayıt için başvuruda bulunacaktır :

- (a) Eşya içinde bulunan maddenin miktarı üretici veya ithalatçı başına 1 ton/yıl'dan büyük ise
- (b) Eşyada bulunan maddenin öngörülen **normal kullanma koşulları altında salınımı tasarlanmıssa**

2.1 Normal kullanma koşulları altında kimyasal maddenin salınımının tasarlanması

AKA'nın yayınlamış olduğu "Guidance on requirements for substances in articles – Eşyalardaki maddeler için gereksinimler hakkında rehber"de aşağıdaki açıklamalar getirilmektedir (APPENDIX 1: DEFINITIONS AND EXPLANATIONS sayfa 67):

Buradaki açıklayıcı yaklaşım " Eşya normal ve öngörülen koşullar altında kullanılırken, bazı işlevlerini tam olarak yerine getirebilmesi için madde/müstahzar salınımı isteniyor mu?" sorusunun "evet" diye cevaplanmasıdır. Tasarlanan salınım istenerek planlanmalı ve çoğunlukla eşyanın ana işlevi yerine özel bir işlevini (aksesuar) yerine getirmelidir.

Maddelerin eşyalardan salınmasının "tasarlanmış" olarak kabul görmesi için (sayfa 68):

- Salınım eşyanın işlevine ek bir işlev (aksesuar) olarak katkıda bulunması veya diğer bir deyişle salınım ana kullanım amacıyla doğrudan bağlantılı olmayıp eşyaya katma değer sağlamasıdır. Eğer salınım olmaz ise söz konusu işlev (aksesuar) yerine gelmemelidir.

Örnek : Kokulu bir silgiden parfüm salınımı (işlev = silmek, katma değer / konfor = güzel kokma)

Maddelerin eşyalardan salınmasının "tasarlanmamış" olarak kabul görmesi için :

- Üretim esnasında yarı mamul veya bitmiş üründen "safsızlıkların-kirliliklerin" uzaklaştırılmasındaki salınım (bitmiş ürün olarak pazara vermeden önce)

Örnek : tekstil üretiminde kolaylık için verilen apre. Apre, daha sonraki ıslak işlemlerde salınmaktadır.

- Eşyaların kullanımı veya bakımı esnasında, ürünün kalitesini geniş anlamda geliştirici veya yan etki olarak güvenliğini sağlayıcı olup eşyanın işlevine katkıda bulunmayan kimyasalların salınımı

Örnek : elbiselerdeki kalıntı kimyasalların (boyar madde, yumuşatıcı, nişasta, v.s.) tüketici tarafından yıkanma esnasındaki salınımı.

2.2 Eşyaların içerdiği kimyasal maddelerle ilgili kayıt dışındaki sorumluluklar

Eşyaların içermiş olduğu kimyasal maddeler, kayıt yükümlülüğü dışında kalıyor ise "notification-bilgilendirme" çerçevesinde yükümlülük taşıyabilir.

[Article 7

Registration and notification of substances in articles

2. Any producer or importer of articles shall notify the Agency, in accordance with paragraph 4 of this Article, if a substance meets the criteria in Article 57 and is identified in accordance with Article 59(1), if both the following conditions

are met:

(a) the substance is present in those articles in quantities totalling over one tonne per producer or importer per year;

(b) the substance is present in those articles above a concentration of 0,1 % weight by weight (w/w).]

2. Eşya üreticileri veya ithalatçıları eğer kullanılan madde Article 57'deki kriterlere uyarsa ve Article 59(1)'e göre belirlenirse, aşağıdaki her iki koşulun da yerine gelmesi şartıyla, AKA (Avrupa Kimyasallar Ajansı)'ya bildirim yapmak (paragraf 4'e göre) zorundadır :

a) Eşya içinde bulunan maddenin miktarı üretici veya ithalatçı başına yılda 1 ton/yıl'dan büyük ise

ve

(b) Eşyadaki maddenin konsantrasyonu ağırlıkça > % 0,1

Yukarıdaki açıklamalardaki Article 57 ve Article 59 (1)'in belirlediği kimyasallar kanserojen, mutajen ve üreme için toksik , kategori 1 ve 2 (CMR Kat. 1&2) özelliklerine sahip kimyasal maddelerdir. Bu maddelerin tanımları REACH tüzüğü'nün Annex XIV'ün de yayınlanacaktır.

2.2.3 Kayıt ya da bildirim yapılması bazı hallerde gerekmeyebilmektedir :

[Article 7

6. Paragraphs 1 to 5 shall not apply to substances that have already been registered for that use.]

6. Paragraf 1 ila 5'de yer alan yükümlülükler, maddenin ilgili kullanım alanları için kayıt ettirilmiş olması halinde uygulanmaz.

3- SONUÇ

Tekstil üretiminde kullanılan kimyasal maddeler, bitmiş ürünün işlevinde ek bir katma değer yaratmak amacıyla salınmıyorlarsa kayıt yükümlülükleri yoktur (örneğin kokulu çoraplar). Sadece CMR Kat. 1&2 olmaları halinde bildirim tabidirler. Şayet bu kimyasal maddeler üretim yapılan alan için kayıt ettirilmiş ise, tekstil ürünleri için REACH çerçevesinde hiçbir yükümlülük kalmamaktadır.

Ancak REACH'in eklerinden Annex XVII, AB'nin bazı kimyasal maddelerin pazara verilmesinde veya kullanılmasında yasak veya kısıtlamalar getiren 76/769/EEC Direktifinin aynısıdır. Dolayısı ile bu Annex'in incelenmesi gerekmektedir. Örneğin **azoboyar** maddeler bu Annex'te yer almaktadır.